

כשאדם מאמין שכל מה שעושה הקב"ה הוא לטובתו, הוא גורם שהרע החיצוני יהפך לטוב הנראה והנגלה!!!

שהוא לטובה הוא לא מצא אוצר, והיה לו זה באמת נגע צרעת, וכן הוא תמיד. זהו שאמרו חז"ל (ברכות ס.) 'לעולם יהא אדם רגיל לומר כל דעביד רחמנא לטב עביד', וכשאומר לטב, על ידי זה נעשה באמת לטובה, ונהפך מנגע לענג כנ"ל, עכ"ל.

בדרך זה מבאר גם מה שכתב רש"י לפרש לשון הכתוב כנגע (שם לה), שאפילו תלמיד חכם שיודע שהוא נגע ודאי, לא יפסוק דבר ברור לומר 'נגע נראה לי', אלא 'כנגע נראה לי'. שהנה מדרכיו של ת"ח, שהוא שפל בעיני עצמו, ואינו רואה לעצמו שום זכות, אלא נדמה לו שהוא מלא חטאים ועוונות, וממילא כאשר יזדמן לו נגע, הוא סבור שהקב"ה נפרע ממנו על עוונותיו, ולא עולה על ליבו שיש בזה בשורה טובה. אך מ"מ בא הכתוב ללמדנו, שאף מי שברי לו שבדין הוא שיקבל ענשו, אל יאמר 'נגע נראה לי', אלא 'כנגע', כלומר, שנראה כנגע, אך באמת ענג הוא, כי הכל לטובה, ועל ידי שיאמר זאת, יהפך לטובה למצוא אוצרות זהב וכסף, עכ"ל.

וכן מבאר **בבן יהוידע** (ברכות ס. ד"ה א"ל) את מימרת רבי עקיבא 'כל מה דעביד רחמנא לטב עביד', בזה"ל: "...כוונתו לומר כי האדם שפותח פיו לטובה, אפילו אם נגזרה עליו גזירה לרעה אפשר שתתבטל הגזירה, ולכן אמר, מה שאתם רואים עתה שהכל היה לטובה אינו אלא מאחר שאמרנו בכל עת ושעה כל דעביד רחמנא לטב עביד, כי בזה נפתח פתח לטובה שיתהפך הדבר לטובה ולברכה. ורצה ללמדם בזה שיהיו מורגלים לפתוח פיהם לטובה על כל דבר אף שנראה להם כרעה, כי בזה יהפכו הכל לטובה", עכ"ל.

« מהעינוי עצמו נצמח הישועה!!! »

דוד המלך ע"ה אומר בתהלים אודך כי עניתיני (תהלים קיח, כא), ופירש מרן **הבית הלוי זצ"ל**, עניתיני מלשון עינוי, דוד הודה לה' גם על העינוי, בידעו שהעינוי היא התחלה של הישועה, ונמצא שאין זה עינוי כלל אלא טובה.

ועי' בדברי **החיד"א זצ"ל** (מובא הגדה של פסח 'פה אחד'), שמבאר את הפסוק, ע"פ מה שאמרו חז"ל (ברכות ה.) יסורין ממרקיין עוונותיו של אדם, וכן אמרו רז"ל שמהצרה עצמה נצמחת הישועה. וזה שאמר הכתוב, ועת צרה היא ליעקב וממנה ינשע (ירמיהו ל, ז), פירוש, וממנה - מהצרה עצמה

רמזים נחמדים בפסוקי הפרשה

בספר גן רוה (שם אפרים) רמז את ענין ההיפוך של הנגע לעונג בלשון הכתוב. כי האותיות נוו וגימל נשארות במקומן הן במילת נגע והן במילת ענג, רק העין נהפכת, במילת נגע העין בסוף ובמילת ענג העין בראש. וזה שמרמז לנו הכתוב וְהָיָה לָא הַפֶּךְ הַנֶּגַע אֶת עֵינֹו (ויקרא יג, נה) כלומר העין של הנגע, לא החליפה מקומה, שלא הפכה נגע לענג, לכן טמא הוא (שם).

ובספר **דברי שאול** (לבעל **שואל ומשיב**) מרמז בפסוק זה ענין אחר, על פי מה שאמרו חז"ל (ערכין טז.) שנגעים באין על צרות עין, ואמרו עוד (במסכת אבות), "כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו, מתלמידיו של אברהם אבינו. ושלשה דברים אחרים, מתלמידיו של בלעם הרשע. עין טובה, ורוח נמוכה, ונפש שפלה, מתלמידיו של אברהם אבינו. עין רעה, ורוח גבוהה, ונפש רחבה, מתלמידיו של בלעם הרשע".

וזהו שרמז כאן הפסוק לא הפך הנגע את עינו, היינו, שעדיין לא שב ולא תיקון את העין שלו, מעין רעה לעין טובה, טמא הוא.

כמובן שאין לנו קצה השגה בגודל דרגתם של שאר התנאים שהלכו עם רבי עקיבא וכן בכו, והכל זה רק על דרך הדרש, להוציא מדברי חז"ל מוסר השכל בעבודת השי"ת.

« **מה בין 'כל מה דעביד רחמנא לטב עביד' לבין 'גם זו לטובה'!** »

והנה אי בגמ' (תענית כא.) על אודות נחום איש גשם זו דעל כל מה שהיה קורה אתו היה רגיל לומר 'גם זו לטובה'. ומדקדק המהרש"א (חיי"א ברכות ס:) דאם כן אמאי נקטה הגמרא בברכות הנ"ל, הא דלעולם יהא אדם רגיל לומר 'כל מה דעביד רחמנא לטב עביד', ולא קאמר שיהא אדם רגיל לומר 'גם זו לטובה'.

ומתוך בתולדות יעקב יוסף (פרשת ויחי אות ג; וע"ע ספר החיים לאחי המהר"ל גאולה וישועה פ"ב), דכל אחד הוא ענין בפני עצמו, ולא הרי זה כהרי זה, והאומר 'כל מה דעביד רחמנא לטב עביד', עדיין סובר הוא בדעתו שהצער שקרה לו הוא דבר רע בעצם, ורק שסופו להיות טוב, וכלשון 'לטב עביד', כלומר שהצער הוא לצורך דבר טוב שיסוב לו ממנו, ובעתיד יכול להכיר ולדעת הדבר הטוב שיצא מן הצער. אמנם יש עוד מדרגה נשגבה ונעלה מזו, והוא שהאדם אומר 'גם זו לטובה', והיינו שגם זו גופא, היינו הצרה עצמה, היא טובה גמורה.

וכההיא עובדה ידועה, דהוה בשני האחים הקדושים הרה"ק הרבי רבי שמעלקא מניקלשבורג ובעל ההפלאה זי"ע, שנתקשו בדברי המשנה (ברכות נד.) 'חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה'. והגמ' (שם ס:) מוסיפה 'ובעי לקבלינהו בשמחה', ולכאורה האיך יתכן שבשר ודם יקבל ויברך להשי"ת על הרעה בגילה ובשמחה רבה כאשר מברך על הטובה.

ויבואו לחלות את פני המגיד הקדוש ממעזריטש זי"ע שישכילם בינה בהך שמעתתא. והשיב להם המגיד הקדוש, לכו נא אל בית מדרשי, ותשאלו את שאלתכם לפני האיש היושב מאחורי התנור, והוא יבאר לכם דברי המשנה הזאת באר היטב.

והנה האיש הזה היה הרה"ק הרבי רבי זושא מהאניפאלי זי"ע, שהיה אז עני מרוד ומחוסר כל. וילכו שני האחים הקדושים ויתיצבו לפניו ויפרשו את שאלתם. ויען הרבי רבי זושא ויאמר להם, מתפלא אנכי מדוע שלח אתכם מורי ורבי אלי דווקא, כי לא יוכל לפרש לכם המשנה הזאת, אלא אדם שכבר אונה לידו דבר רעה מעולם, ואני לא קרה לי שום דבר רעה מהיום היותי על האדמה הזאת עד היום...

או אז הבינו האחים הקדושים את כוונתו הקדושה של המגיד זי"ע ששלח אותם לפרש שאלתם לפני הרבי רבי זושא דווקא.

בדרך זו פי' הרה"ק רב ייבי שפי" את הפוסקים בבראשית (א, ג-ד), ויאמר אלקים יהי אור, ויהי אור ויִרָא אֱלֹקִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב וַיִּבְדֵּל אֱלֹקִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וְגו', וְיִהְיֶה עֶרֶב וְיִהְיֶה בֹקֶר יוֹם אֶחָד, כֵּן: וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים - כִּי הָאָדָם הָאֹמֵר לֹאֲלֹקִים, הֵינְנו לְמִידַת הַדִּין, יְהִי אֹר - הֵינְנו שְׂמַמִּין שֵׁאִין דִּין וְצֵעֵר בְּעוֹלָם כֻּלָּל, אֲלֵא גַם הַדִּין הוּא אֹר וְחֹסֵד, אִז וְיִהְיֶה אֹר, הֵינְנו שֹׂאכֵן נַעֲשִׂית לֹ הַצֵּעֵר וְהַדִּין לְרַחֲמִים גְּמוּרִים. וְכַנְחוּם אִישׁ גַּם זֶה, שְׂמַמָּה שְׂמַלְאוּ לֹ עֵפֶר בְּתִיבָה, מִזֶּה עֲצָמוּ נַעֲשִׂית לֹ הַיְשׁוּעָה.

אבל מי שאינו מאמין שהאלקים בעצמו הוא אור, אלא ויִרָא אֱלֹקִים - הֵינְנו שְׂרׁוּאָה וְמִסְתַּכֵּל עַל מִידַת הַדִּין, כֵּאִילוּ הוּא דִּין בְּאִמַּת וְלֹא רַחֲמִים, וְרַק אֶת הָאֹר כִּי טוֹב - הֵינְנו רַק כְּשִׂמְתַּנְהַג עִמּוּ הַבּוּרָא ב"ה בְּחֹסְדִים נְגִילִים וְרוּאָה בְּעֵינֵינוּ הָאֹר, אִז אֹמֵר כִּי טוֹב, אִז וַיִּבְדֵּל אֱלֹקִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ - הֵינְנו שְׂנַעֲשִׂית בְּאִמַּת הַבְּדֵל בֵּין מִידַת הַדִּין לְמִידַת הַרַחֲמִים, וְאִין הַדִּין כֻּלּוֹל בְּרַחֲמִים. אֲבָל מִי שְׂמַמִּין שֶׁהַדִּין הוּא רַחֲמִים, אִז וְיִהְיֶה עֶרֶב וְיִהְיֶה בֹקֶר יוֹם אֶחָד - הֵינְנו שְׂאֲצֵלוּ אֲכַן נַעֲשֶׂה הַכֵּל אֶחָד שְׂגַם הַדִּין נַעֲשֶׂה רַחֲמִים.

יְשׁוּעָה - יִצְמַח הַיְשׁוּעָה, וְזֶה שְׂאֵמֵר וּמִמְכּוֹתֶיךָ אֶרְפָּאךְ (ירמיהו ל, יז) מִהִמְכּוֹת עֲצָמִים מִשֶּׁם תַּעֲלֶה אֲרוּכָה וּמִרְפָּא. וְזֶה שְׂאֵמֵר דּוּד הַמֶּלֶךְ ע"ה אֲוֹדָךְ כִּי עֲנִיתֵנִי (תהלים שם) אֲנִי מוֹדֶה עַל הַיְסוּרִין שֶׁהִבַּאת עֲלַי, כִּי הֵם מִזְבַּח כְּפָרָה, וְתִהְיֶה לִי לִישׁוּעָה, הַעֲיֵנוּ עֲצָמוּ הִיָּה לִי לִישׁוּעָה.

וההוכחה הגדולה לזה הוא סיפורו הידוע המופלא של רבי עקיבא, שבתחילה כאשר לא רצו אנשי העיר לתת להם מקום ללון, ואח"כ עוד ניתוסף להם המצוקה שכבה הנר ונטרפו התרנגול והחמור, ולכא' הרי היה נראה לכל בר דעת, כי יש כאן מידת הדין, והצרה היתה נראית גדולה, ועוד יותר מכך היאוש המוחלט, ובודאי שאיש לא היה מעלה על דעתו לראות כאן מעשה של חסד.

אולם רבי עקיבא, בגודל חכמתו ואמונתו בה' הבין, שכל זה הוא רק מחמת שנראה לעין-כל רק חלק ממה שמסבב הקב"ה במעשה זה, שהרי כלל גדול הוא, ש'כל מה דעביד רחמנא לטב עביד', וא"כ בודאי שצריך להאמין באמונה שלימה שיש המשך ותכלית לסיפור זה, שאז יגמר הכל לטובה. ואכן כך היה שבאו גייסים לעיר בלילה והוא ניצל מהם ע"י שלא נתנו להם ליכנס, ועוד כבה הנר ונטרפו התרנגול והחמור. נמצא שעצם הדבר שהיה נראה רע, הוא הוא היה הטובה עצמה.

ובספר שער בת רבים הביא בשם המפרשים רמז נאה ע"ז בפסוק דְּבָרֵי חֲכָמִים בְּנַחַת נִשְׁמָעִים (קהלת ט ז), שהכוונה היא דְּבָרֵי חֲכָמִים שְׂאֵמֵרוּ שְׂחִיב אָדָם לֹמֵר כֹּל מַה דְּעַבִּיד רַחֲמָנָא לְטַב עַבִּיד, בְּנַחַת נִשְׁמָעִים, נח"ת נוטריקון 'נר חמור תרנגול', שמהם הוכיח רבי עקיבא דבר זה.

בספר אוצרות התורה הוסיף כאן שני נקודות חשובות: הא', שרק כאשר בעיצומה של הצרה, אדם מאמין באמונה שלימה שרק טוב יצא מזה כי כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, או אז יצא מזה באמת דבר טוב ולא אחרת.

שנית, שעצם האמונה מקיל מהאדם את הצער. נמחיש את הדבר, לאחד שרואה דרך חור המנעול של הדלת עט כותבת, והוא סבור שבודאי העט כותבת לבד, אך כל זה משום שאינו רואה את שלימות התמונה, אבל כאשר תפתח הדלת, הוא יראה מיד את התמונה כולה, ויבחין באיש היושב ליד השולחן ובידו עט וכותב, ורק אדם שיוודע בזמן שרואה את העט הכותבת כי יש לראות תמונה שלימה, כדי לתת איבחון מדוייק לנעשה מאחורי הדלת, כך הוא יכול להיות בטוח שאין כאן דבר משונה ומוזר.

וזה מה שאומר נעים זמירות ישראל רְבִים מְכַאֲבִים לְרָשָׁע, וְהַבּוֹטָח בָּה' חֶסֶד יְסוּבְּבֵנוּ (תהלים לב, ט), כלומר רק הרשע שאינו בוטח בה' שייסבב את הכל לטובה, הרי ע"ז

הוא גם מעכב את ישועת ה', כי הוא רואה רק את חצי התמונה, ולכן רבים מְכַאֲבִים לְרָשָׁע. אבל וְהַבּוֹטָח בָּה' וְיִוְדַע שְׂכֵל הַצֵּרָה הַזֹּאת אֵינָה אֲלֵא חֲצִיָּה שֶׁל הַתְּמוּנָה, וְהִיא בּוֹדָאֵי מֵרָאָה דְּבֵר טוֹב בְּסוֹפּוֹ שֶׁל דְּבֵר, אֲצֵלוּ חֶסֶד יְסוּבְּבֵנוּ, כִּי הוּא בְּטוּחַ שְׂאֵינּוּ רוּאָה הַכֵּל.

עבודה זו אנו מוצאים אצל רבי עקיבא במקום נוסף בש"ס. כאשר הלכו התנאים יחד עם ר' עקיבא, וראו שועלים הלכו בו במקום המקדש, מיד בכו, כי יש כאן מראה של נפילה וצער, מראה של חורבן, והאיך אפשר שלא לבכות נוכח מראה זה, אולם רבי עקיבא שיחק, כי היה אומר על כל דבר כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, ורבי עקיבא הבין שזו רק חצי תמונה, וצריך להאמין באמונה שלימה שמהצרה הזאת יתגלגל בסופו של דבר ענין טוב ומועיל לעם ישראל, ואצל רבי עקיבא, לראות שועלים על הר הבית, זה כמו לראות עט כותבת דרך חור המנעול, ובשעת מעשה יש להאמין כי בודאי תמונה כאן התגלות גדולה שתחילתה באותם שועלים, אך סופה בבנין בית הבחירה ובגאולה שלימה.